

RECENZIE

**BLAŽEK, J., JANOVEC, M., PAŘÍZKOVÁ, I.,
TOMÁŠKOVÁ, E., SCHWEIGL, J.:**
**Ekonomické základy práva. Praha: Wolters
Kluwer ČR, a. s., 2020, 188 s.
ISBN 978-80-7598-699-3**

Autorský kolektív z Katedry finančního práva a národního hospodářství Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně je v případě posudzovanej učebnice iniciátorom zhmotnenia myšlienky „tvorby mostov vzájomného porozumenia“ medzi právom a ekonomickými disciplínami (v intenciách prístupu *law and economics*). Zdôvodnenie významu takéhoto prepojenia na účely pedagogické ako aj na účely praktické je autormi učebnice (ako aj niektorými vybranými mienkotvornými odborníkmi českej právnej vedy, ako je prof. J. Pokorná a doc. P. Mrkývka) predstreté v úvodných kapitolách publikácie, a možno dodať, že veľmi výstižne.

Zvlášť je potrebné vyzdvihnúť snahu o pochopenie a prepájanie ekonomicko-právnych inštitútov, ktoré sa vzájomne ovplyvňujú v životných situáciách, v ktorých sa nemusí vyskytnúť len právnik alebo ekonóm, ale i laik. Výklad jednotlivých termínov nie je izolovaný ale v kontexte bezprostredne súvisiacich pojmov a javov, pričom sa v texte v súlade s jeho poslaním zjednodušujú simulované situácie (prípady), ktoré odzrkadľujú reálne životné situácie ekonomicky činných fyzických osôb a právnických osôb. Selekcia oblastí pre interpretované pojmy a situácie podlieha presahu ekonómie do odvetví vybranej právnej regulácie, pričom miera regulácie niektorých ekonomických javov je odlišná od verejného záujmu na reglementácii príslušných vzťahov. Právna regulácia je pritom často len následným formulačným cizelovaním ekonomických kategórií alebo vytváraním pravidiel, ktoré sú vynútiteľné verejnou mocou. Autori sú si vedomí rozdielov v sémantike určitých pojmov (napríklad firma = obchodné meno = podnik, úver = pôžička a ďalšie) a na účely zamedzenia ich vzájomného zamieňania sa snažia tieto vymedziť v právnom ponímaní v historicko-teoretickom kontexte. Takéto vymedzenie má pritom zásadný význam pre voľbu relevantnej právnej ochrany. Uvedený prístup je syntézou poznatkov z ekonómie a práva, a teda i syntézou ekonomickej a právnickej literatúry, čo je dôsledkom interdisciplinárneho prístupu k spracovaniu textu učebnice.

Vysokoškolská učebnica pozostáva (okrem úvodných kapitol pojednávajúcich o koncepte nevyhnutnosti výučby ekonomických základov

práva a o historických koreňoch tohto prístupu na brnianskej právnickej fakulte) zo siedmich tematicky ucelených kapitol, v ktorých sa okrem praktických prípadov nachádzajú aj kontrolné otázky na preskúšanie a stručné zhrnutie problematiky. Kapitoly sú obsahovo koncentrované na tieto oblasti: formy (osobitne podnikateľské) ekonomicky činných subjektov, účtovnícku a audítorskú problematiku, financovanie a úrok, daňovú problematiku, manažment a marketing, pracovnoprávne súvislosti a ukončenie podnikania, likvidáciu a konkurz. V niektorých kapitolách je výklad len parciálny z dôvodu snahy o zobrazenie komplexného prehľadu, čo je vzhľadom na účel publikácie a jej rozsah opodstatnené.

Rozsah jednotlivých kapitol je podobný a odlišuje sa v závislosti od zamerania, pričom väčším rozsahom vyniká časť o daňovej problematike, získavaní externých zdrojov financovania na peňažnom (bankovom) trhu a kapitálovom trhu a o účtovníctve a audite. Pozitívne je potrebné hodnotiť najmä inkorporovanie modelových prípadov, s ktorými sa čitateľ môže v praxi stretnúť. Autori objektívne predostierajú výhody a nevýhody rôznych právnych možností v rámci voľby príslušného inštitútu, napríklad u jednotlivých spôsobov externého financovania alebo daňovej optimalizácie.

Recenzovaná kniha obsahuje všetky obvyklé náležitosti kladené na vysokoškolskú učebnicu, osobitne zoznam použitých skratiek, zoznamov použitej ako i odporúčanej literatúry a zoznamov relevantných právnych predpisov za každou kapitolou, a napokon priebežne sa v texte vyskytujúce „dovysvetľujúce“ poznámky pod čiarou, ktoré dopĺňajú výklad v texte, väčšinou poukazujúc na ďalšie súvislosti. Text diela vychádza z právneho stavu v Českej republike k 31. decembru 2019.

Na základe uvedeného konštatujem, že recenzovaná učebnica predstavuje obohatenie interdisciplinárnej právnickej pedagogickej spisby, je skvelým prepojením základných informácií z oblasti práva a ekonomie, pričom jej vybrané časti možno použiť pedagogicky ako praktické doplnenie všeobecného výkladu v niektorých právnych odvetviach týkajúcich sa regulácie daní, finančného investovania, podnikania a trhového správania voči obchodným partnerom. Knihu možno odporučiť najmä študujúcej verejnosti v študijných programoch odboru právo alebo študijnom programe ekonómia a právo.

Lubomír Čunderlík¹

¹ doc. JUDr. Lubomír Čunderlík, PhD. – Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra finančného práva

JUDIKATÚRA VO VECIACH INÝCH SPRÁVNÝCH DELIKTOV

Pred už pomerne dlhším časom sa mi dostala do rúk publikácia JUDr. Evy Babiakovej a JUDr. Jeannette Hajdinovej, ktorá je zbierkou vybraných rozhodnutí súdov v konaniach, v ktorých základ predmetu posudzovania sa týka správnych deliktov iných ako priestupky. Predmetná publikácia sa nazýva *Judikatúra vo veciach iných správnych deliktov*, Bola vydaná v roku 2017 vydavateľstvom Wolters Kluwer a má 416 strán.

Tejto publikácií som sa veľmi potešil, nakoľko vo veciach iných správnych deliktov ako sú priestupky dlhodobo absentuje všeobecná právna úprava, ktorá by najmä pri správnych deliktoch fyzických osôb a právnických osôb postihovaných bez ohľadu na zavinenie, ale aj niektorých disciplinárnych deliktoch, reflektovala súčasné požiadavky vyplývajúce najmä z článku 6 a článku 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Preto som do čítania tejto publikácie išiel s nádejou, že by cez jednotlivé rozhodnutia mohla táto publikácia dať určité návody, ako postupovať, nakoľko zákonná právna úprava v tejto oblasti podľa môjho názoru zlyháva.

Prečítanie tejto publikácie mi zabralo dlhší čas. Bolo to z dôvodu, že je v nej uvedené veľké množstvo rozhodnutí. S ohľadom na veľkosť písma je zrejme, že bolo snahou zostavovateľiek tejto judikatúry, aby sa v publikácií objavilo čo najviac zásadných rozhodnutí, ktoré môžu s ohľadom na právne vety formovať právnu prax v tejto oblasti.

Autorky tejto publikácie ju rozdelili na dvanásť častí, v ktorých uverejnili vybranú judikatúru zaradenú podľa jednotlivých tematických okruhov. Prvá časť sa venuje judikátom, ktoré sa dotýkajú zásad konania. Do zvyšných častí publikácie autorky zaradili judikáty podľa oblastí správneho práva, v rámci ktorých boli tieto rozhodnutia vydané. Pre úplnosť uvádzam, že sú to oblasti colného trestania, trestania na úseku disciplinárnych deliktov, trestania na úseku energetiky, trestania na úseku hospodárskej súťaže i verejného obstarávania, trestania na úseku odpadov, trestania na úseku pred požiarimi, trestania na úseku ochrany spotrebiteľa, trestania na úseku ochrany zdravia i zdravotnej starostlivosti, trestania v stavebných veciach, trestania na úseku vysielania i retransmisie a trestania na úseku životného prostredia.

Okrem uvedeného predmetná publikácia uvádza obsah, predslov, zoznam skratiek, šesť príloh, register predpisov a register rozhodnutí. Veľmi oceňujem aj zaradenie príloh publikácie, ktoré tvoria akty

orgánov Rady Európy vo vzťahu k správneému trestaniu. Za významné považuje uvedenie týchto príloh najmä z dôvodu, že autorky ako praktičky s dlhoročnými skúsenosťami práve cez tieto prílohy poukazujú na to, ktoré dokumenty odporúčacieho charakteru považujú pre aplikačnú prax za najzásadnejšie a najdôležitejšie.

Cieľ práce je uvedený na strane 13 nasledovne: *Cieľom tejto publikácie je, aby sa stala nielen pomôckou pre správne orgány, ako postupovať v prípade sankcionovania právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov za správne delikty, ale aj pre laikov, akým spôsobom môžu uplatňovať svoje práva a dodržiavať svoje povinnosti.*

Cieľ tejto práce hodnotím veľmi pozitívne a myslím si, že sa autorkám podaril naplniť. Právna teória tiež doslova volá po potrebe právnej úpravy správneho trestania, ktorá by zohľadňovala súčasné požiadavky.¹ Táto publikácia síce právnu úpravu nenahradí, avšak môže napomôcť k odstráneniu viacerých aplikačných problémov v praxi.

Štruktúru práce hodnotím tiež veľmi pozitívne. Z hľadiska štruktúry by som akurát preferoval rozhodnutia od strany 119 uviesť v rámci samostatnej kapitoly, nakoľko veľa z nich sa týka daňových a poplatkových vecí. Rešpektujem však autorskú licenciu a uvedené je skôr návrhom v prípade vydávania 2. vydania tejto publikácie v budúcnosti.

Z formálneho hľadiska som toho názoru, že práca spĺňa všetky požadované náležitosti. V niektorých častiach možno výnimočne nájsť drobné nedostatky (napríklad V nedostatočná anonymizácia účastníka na strane 274), ktoré však neznižujú kvalitu celej publikácie.

Z obsahového hľadiska sa domnievam, že autorkám sa podaril naplniť stanovený cieľ. Samozrejme by bolo veľmi náročné a zrejme aj nevhodné zaujať stanovisko ku všetkým rozhodnutiam, ktoré sú v publikácii uvedené. Preto aj ja v ďalšom texte uvediem len čiastkové postrehy k práci, prípadne k vybraným konkrétnostiam.

Za veľký klad považujem, že autorky na začiatku spomínajú judikatúru, ktorá sa venuje pojmu trestné obvinenie podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V tomto smere predkladaná publikácia poukazuje na skutočnosť, že súdy zvyknú vnímať vzťah pojmu trestné obvinenie vo vzťahu k iným správny deliktom čo najširšie. Dokazuje to aj uverejnený text rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. 3. 2008 vydaný v konaní 8Sžo 28/2007, v ktorého odôvodnení (strana 59 publikácie) sa uvádza, že na iné správne delikty sa tiež vzťahujú požiadavky článku 6 odseku 1 Európskeho dohovoru

¹ Pozri napríklad Srebalová, Mária. Zákaz reformatio in peius, dôvody jeho uplatnenia pri správnom trestaní a možnosti jeho právnej úpravy. In. Právna úprava správneho trestania. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, strany 62 – 72.

o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V kontexte tohto rozhodnutia s uvedeným súhlasím. Vo všeobecnej rovine však upozorňujem na to, že aj iné správne delikty nemožno paušalizovať a pri posudzovaní, na ktoré z nich možno vzťahnúť článok 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, treba každý jeden z druhov týchto deliktov posudzovať samostatne.

Autorky tiež zaradili rozhodnutia týkajúce sa zásady zákazu dvojitého trestania vo vzťahu k trestným činom a správny deliktom. Z hľadiska zásad autorky vybrali tiež rozhodnutia, ktoré sa venujú problematikám ukladania sankcií za pokračujúce delikty, analógiu legis, absorpcnej zásade, zákazu zmeny k horšiemu.

V publikácií je tiež riešená problematika premlčania pri súbehu iných správnych deliktov, vybrané otázky spojené s preskúvaním správnej úvahy. Je tu možné nájsť aj rozhodnutia riešiace kompetenčné spory.

Rozhodnutia nachádzajúce sa v publikácií sú od viacerých súdnych autorít. Autorky uvádzajú rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky, všeobecných súdov. Do svojej publikácie zaradili aj niektoré rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky a dokonca niektoré rozhodnutia nachádzajúce sa v Bohuslavovej zbierke.

Osobitne som si povšimol konštatovanie vo výrokovej vete rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky (strana 91), v ktorej sa uvádza, že nové rozhodnutie správneho orgánu nemôže byť postavené len na polemike s právnym názorom súdu. Uvedené sa síce dá vyvodiť z právneho poriadku, avšak takáto formulácia ešte viac vplyva na súčasné nastavenie vzťahov medzi správnymi orgánmi a súdmi.

Veľmi zaujímavé bolo pre mňa rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené na stranách 98 - 100, v ktorom bolo vyslovené, že v danej veci s ohľadom na sankčný charakter úrokov z omeškania sa na rozhodovanie o nich majú použiť zásady správneho trestania. Domnievam sa, že tento súdny názor výrazným spôsobom rozširuje počet vecí, ktoré by sa mali posudzovať v konaní o žalobe vo veciach správneho trestania.

Oceňujem tiež zaradenie rozhodnutí uvedených na stranách 162 – 166, ktoré sa týkajú výkladu práva. Domnievam sa, že problematika výkladu práva je v právnej teórii a praxi neustále veľmi dôležitá a preto je potrebné, aby sa jej venovala patričná pozornosť.

Pozitívne bolo aj zaradenie rozsudku uvedeného na stranách 246 – 254, v ktorom je riešená problematika právneho nástupníctva pri vyvodzovaní deliktuálnej zodpovednosti právnickým osobám. Z mojich skúseností sa táto problematika relatívne často rieši na pôde právnej teórie, ale aj v aplikačnej praxi.

Veľmi sa mi páčilo rozobratie pojmu analógia na stranách 268 – 269 v rámci odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedeného na stranách 264 – 273.

Pri riešení problematiky použitia zákazu zmeny k horšiemu v odvolacom konaní ma zaujal názor uvedený na strane 272 týkajúci sa použitia zásady zákazu zmeny k horšiemu. Podľa tohto názoru treba pri analogickom použití zásady zákazu zmeny k horšiemu v konaniach, kde nie je táto zásada výslovne upravená, aplikovať výklad, ktorý nebude na ujmu účastníka konania, avšak ani na ujmu ochrany hodnôt, v ktorých spočíva príslušný chránený verejný záujem.

V publikácií je možné nájsť aj množstvo inštitútov, ktoré majú presah do práva súkromného. Príkladom je rozsudok spracovaný na stranách 315 – 317, v ktorom sú vymedzené obsahové náležitosti reklamácie (strana 315). Osobne ma tiež zaujal rozsudok spracovaný na stranách 321 – 325 týkajúci sa sankcionovania za neoprávnené podnikanie, ktoré malo spočívať v prenájme chaty.

Pri celkovom zhodnotení danej publikácie som toho názoru, že sa jedná o veľmi vydarené dielo. Z pohľadu právneho teoretika vyzdvihujem najmä tú skutočnosť, že autorky prostredníctvom vybraných rozhodnutí poukázali na veľmi aktuálne problémy spojené so správnym trestaním za iné správne delikty ako sú priestupky. Domnievam sa, že aj predmetné rozhodnutia doslova „látajú diery,“ ktorá vznikla v dôsledku nedostatočnej úpravy správneho trestania za iné správne delikty, ako sú priestupky. S ohľadom na nastolené problémy v jednotlivých rozhodnutiach zosumarizovaných v publikácií som preto presvedčený, že predkladaná publikácia je veľmi dobrou pomôckou pre aplikačnú prax, ale aj právnu teóriu, dávajúca návody, ako postupovať v situáciách, v ktorých nám písané právo žiaľ nedáva odpoveď.

V Bratislave dňa 9. 1. 2020

doc. JUDr. Juraj Vačok, PhD.

Kontaktné údaje:

pracovisko:

Katedra správneho a environmentálneho práva,
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
pracovné zaradenie: docent
telefón: +421907655709
e-mail: juraj.vacok@flaw.uniba.sk